

سال ۱۳۹۲ نهمین سال از دوره بیست‌ساله سند چشم‌انداز و سومین سال از اجرای قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور بود. لایحه بودجه سال مذکور با توجه به سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی نظام و قانون برنامه پنجم توسعه کشور تهیه و تدوین گردید.

۱۱-۱- کلیات اجرای بودجه

در قانون بودجه سال ۱۳۹۲، قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی ۹۵ دلار در نظر گرفته شد. قیمت مذکور در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به ترتیب ۸۱/۵ و ۸۵ دلار بود. نرخ ارز مفروض بودجه به طور مشخص تعیین نشد و طبق جزء ۸ بند ۲ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲، بانک مرکزی مکلف به تعیین نرخ ارز محاسباتی جهت تسویه حساب وزارت نفت، بانک مرکزی و خزانه‌داری کل کشور شد. طبق محاسبات صورت گرفته، نرخ ارز در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ در حدود نرخ ارز مبادله‌ای در نظر گرفته شد. نرخ ارز در قانون بودجه سال ۱۳۹۱ هر دلار ۱۲۲۶۰ ریال تنظیم شده بود. علاوه بر این، طبق جزء ۲ بند ۳ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲، وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف شد کلیه دریافت‌های حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی اعم از صادرات سال جاری و سال‌های قبل را به هر صورت، پس از کسر بازپرداخت قراردادهای بیع متقابل به عنوان علی‌الحساب پرداخت‌های موضوع این بند و تسویه بندهای متناظر سال قبل، بلافاصله از طریق حساب‌های مورد نظر بانک مرکزی به حساب‌های مربوط در خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. بانک مرکزی مکلف شد سهم وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه ذی‌ربط را به حساب‌های آن شرکت مورد تایید خزانه‌داری کل کشور در داخل و مورد تایید آن بانک در خارج از کشور برای

پرداخت به پیمانکاران و سازندگان و عرضه‌کنندگان مواد و تجهیزات مربوط طرف قرارداد و هزینه‌های جاری ارزی شرکت، واریز و برای قراردادهای تسهیلات مالی خارجی توثیق نماید. خزانه‌داری کل کشور پس از تایید وزیر امور اقتصادی و دارایی با وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط تسویه حساب می‌کند. طبق قانون بودجه سال ۱۳۹۲، بانک مرکزی مکلف است از وجوه حاصله هر ماهه به طور متناسب چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) سهم وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط (با احتساب بازپرداخت‌های بیع متقابل)، بیست و شش درصد (۲۶٪) سهم صندوق توسعه ملی و دو درصد (۲٪) سهم بازپرداخت برداشت از این صندوق (بابت پرداخت عیدانه سال ۱۳۹۱) را به حساب مربوط واریز و پنجاه و هفت و نیم درصد (۵۷/۵٪) را با اعلام خزانه‌داری کل کشور و با فروش مبالغ ارزی به نرخ واحد برای کلیه مصارف و با رعایت قوانین حاکم بر بانک مرکزی و بند (ج) ماده ۸۱ قانون برنامه پنجم توسعه کشور، اعلامی به وسیله این بانک حداکثر معادل مبالغ مندرج در ردیف‌های درآمدی ۲۱۰۱۰۱ و ۲۱۰۱۰۹ جدول شماره ۵ این قانون لحاظ و مازاد وجوه حاصله نسبت به سقف ردیف‌های یاد شده را با در نظر گرفتن جزء (۱-۳) این بند مبنی بر اختصاص معادل هفت میلیارد دلار به وزارت نفت از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط جهت تحقق مفاد ماده ۲۲۹ قانون برنامه پنجم توسعه کشور به حساب ذخیره ارزی واریز نماید. اما طبق تبصره ۲ قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور، تبصره ۴ به جزء ۲-۳ این قانون الحاق می‌شود مبنی بر اینکه از تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱ تا پایان سال ۱۳۹۲ سهم صندوق توسعه ملی به بیست درصد (۲۰٪) کاهش می‌یابد. منابع حاصل از مابه‌التفاوت بیست درصد

درصد (۰.۲) سهم بازپرداخت برداشت از این صندوق (بابت پرداخت عیدانه سال ۱۳۹۱) را به حساب مربوط واریز و شصت و سه و نیم درصد (۵/۶۳) تغییر می‌یابد.

براساس قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۲، مجموع درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی مبلغ ۱۷۱۴ هزار میلیارد ریال و مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی مبلغ ۱۷۱۴ هزار میلیارد ریال بود^(۱).

(۰.۲۰) تا بیست و شش درصد (۰.۲۶) جهت تامین مالی سهم دولت در تامین مالی خارجی (فاینانس) طرح‌ها در اختیار دولت قرار می‌گیرد. براساس تبصره ۲، در بند ۲-۳ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور عبارت «بیست و شش درصد (۰.۲۶) سهم صندوق توسعه ملی و دو درصد (۰.۲) سهم بازپرداخت برداشت از این صندوق (بابت پرداخت عیدانه سال ۱۳۹۱) را به حساب مربوط واریز و پنجاه و هفت و نیم درصد (۵/۵۷)» به عبارت «بیست درصد (۰.۲۰) سهم صندوق توسعه ملی و دو

کادر شماره ۱- متن قانون سه دوازدهم بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

این قانون شامل یک ماده واحده و دو تبصره به شرح زیر می‌باشد:

ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود، در سه ماهه اول سال ۱۳۹۲ مطابق احکام و جداول قانونی بودجه ۱۳۹۱ کل کشور و اصلاحات بعدی آن بر مبنای سه دوازدهم ارقام مصوب آن با رعایت سایر قوانین و مقررات عمل نماید.

الف- هر نوع پرداخت مزاد بر سه دوازدهم ردیف‌ها و مبالغ متناظر با مجوزها و احکام قانون بودجه سال ۱۳۹۱ و اصلاحیه‌های بعدی آن از هر محل اعم از ایجاد بدهی و تعهد پرداخت بعد از سه ماهه اول سال ۱۳۹۲ و یا دریافت علی‌الحساب، تنخواه و نیز استقراض - در هر شکل آن- در سه ماهه اول سال ۱۳۹۲ ممنوع است و تخطی از این حکم تصرف غیر قانونی در اموال عمومی محسوب می‌شود. سه درصد (۰.۳) تنخواه مذکور برای وزارت کشور، شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی به منظور انجام وظایف مربوط به برگزاری انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی شهر و روستا اختصاص یافته و ۱۰۰ درصد تخصیص یافته تلقی شده و پرداخت می‌شود.

۱- مبلغ ۹۰۰ میلیارد ریال بابت هزینه‌های اجرایی انتخابات توسط وزارت کشور

۲- مبلغ ۵۵۰ میلیارد ریال بابت هزینه‌های نظارت بر انتخابات توسط شورای نگهبان

۳- مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال بابت هزینه‌های نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا توسط مجلس شورای اسلامی.

تبصره ۱- در صورت اتمام انتخابات ریاست جمهوری در مرحله اول از سقف‌های مذکور مبلغ ۳۵۰ میلیارد ریال از وزارت کشور و ۲۰۰ میلیارد ریال از شورای نگهبان کسر می‌شود.

ب- در سه ماهه اول سال ۱۳۹۲ پرداخت یارانه نقدی و سود سهام عدالت مزاد بر عملکرد سه دوازدهم سال ۱۳۹۱ ممنوع است و تخطی از این حکم، تصرف غیر قانونی در اموال عمومی محسوب می‌شود.

تبصره ۲- با تصویب قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور، دولت موظف است از تاریخ ۱۳۹۲/۱/۱ براساس قانون مزبور اعمال حساب نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۲۷ اسفند ماه ۱۳۹۱ مجلس شورای اسلامی تصویب شد و

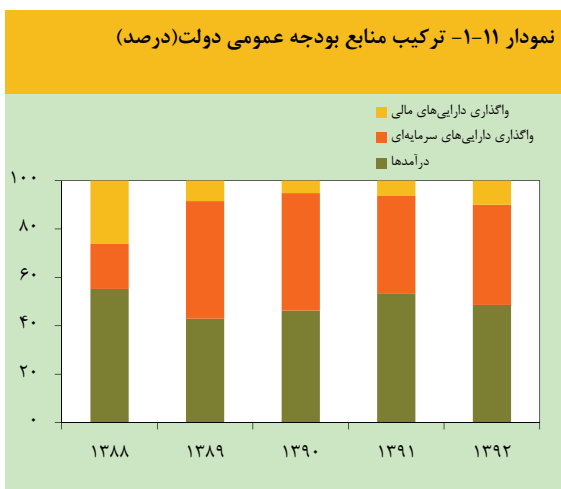
در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۷ به تایید شورای نگهبان رسید.

۱- با تصویب و ابلاغ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور در خرداد ماه ۱۳۹۲، عملکرد منابع و مصارف بودجه عمومی دولت در سه ماهه اول سال به استناد قانون سه دوازدهم بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور و در چارچوب قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور و در چهار ماهه پایانی سال براساس قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور صورت پذیرفت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

هزینه‌های، ۲۲/۵ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۷/۱ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی بود.

ارقام عملکرد بودجه عمومی دولت در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) به ترتیب ۴۸/۶ درصد از محل درآمدها، ۴۱/۴ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۱۰ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. ترکیب مصارف بودجه نیز (به استثنای هزینه‌های اختصاصی) معادل ۸۱/۱ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۱۴/۹ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۴ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی تحقق یافت.

طبق قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۲، درآمدهای مصوب شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) و پرداخت‌های هزینه‌ای مصوب (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب معادل ۸۲۲/۰ و ۱۲۰۵/۹ هزار میلیارد ریال بود. در نتیجه، تراز عملیاتی مصوب با ۳۸۳/۹ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد. همچنین، دریافتی‌ها و پرداختی‌های مصوب از محل واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بدون دریافت‌ها و پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب ۶۴۲/۳ و ۳۸۶/۵ هزار میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای مصوب (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب) با ۱۲۸/۱ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد. مقرر شد کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی که بخش عمده آن وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی بود، تامین مالی شود.

ترکیب منابع بودجه مصوب اصلاحی دولت در سال ۱۳۹۲ (به استثنای درآمدهای اختصاصی) شامل ۴۸ درصد از محل درآمدها، ۳۷/۵ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۱۴/۵ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی بود. ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت نیز در این سال (به استثنای هزینه‌های اختصاصی) شامل ۷۰/۴ درصد بابت پرداخت‌های

جدول ۱۱-۱- منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدها و هزینه‌های اختصاصی) (هزار میلیارد ریال - درصد)

سهم از کل	درصد تغییر		عملکرد		سهم از کل		مصرف (۱)			
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱		
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۸/۷	۱۴۷۶/۸	۱۰۶۴/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۸/۸	۱۷۱۴/۰	۱۴۴۲/۷	منابع
۴۸/۶	۵۳/۴	۲۶/۳	۷۱۷/۴	۵۶۸/۲	۴۸/۰	۴۵/۳	۲۵/۸	۸۲۲/۰	۶۵۳/۳	درآمدها
۴۱/۴	۴۰/۲	۴۲/۸	۶۱۲/۱	۴۲۸/۵	۳۷/۵	۴۸/۴	-۸/۱	۶۴۲/۳	۶۹۸/۸	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۱۰/۰	۶/۴	۱۱۷/۶	۱۴۷/۳	۶۷/۷	۱۴/۵	۶/۳	۱۷۵/۴	۲۴۹/۷	۹۰/۶	واگذاری دارایی‌های مالی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۸/۷	۱۴۷۶/۸	۱۰۶۴/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۸/۸	۱۷۱۴/۰	۱۴۴۲/۷	مصارف
۸۱/۱	۸۳/۶	۳۴/۶	۱۱۹۷/۶	۸۹۰/۰	۷۰/۴	۷۰/۱	۱۹/۳	۱۲۰۵/۹	۱۰۱۰/۷	پرداخت‌های هزینه‌ای
۱۴/۹	۱۴/۳	۴۴/۶	۲۲۰/۲	۱۵۲/۳	۲۲/۵	۲۷/۵	-۲/۸	۳۸۶/۵	۳۹۷/۵	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۴/۰	۲/۱	۱۶۶/۲	۵۹/۰	۲۲/۲	۷/۱	۲/۴	۲۵۲/۱	۱۲۱/۶	۳۴/۵	تملك دارایی‌های مالی

۱- ارقام مصوب با احتساب اصلاحیه‌های بودجه تغییر یافته‌اند.

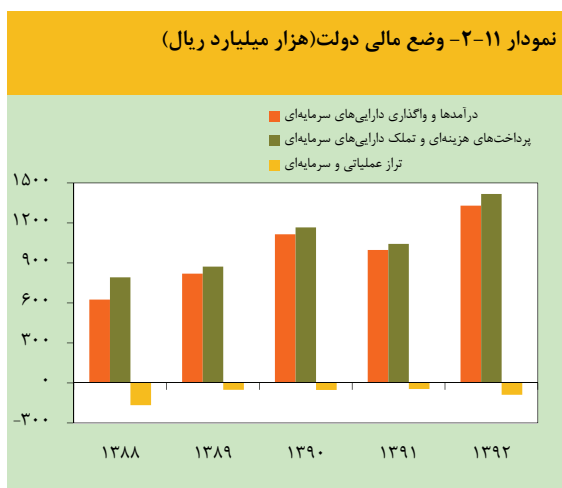
فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

در سال ۱۳۹۲، درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها (به استثنای درآمدهای اختصاصی) به ۷۱۷/۴ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مصوب ۸۷/۳ درصد تحقق داشت. مبلغ مذکور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل حدود ۲۶/۳ درصد افزایش داشت. از مجموع درآمدهای مذکور، ۴۹۴/۲ هزار میلیارد ریال از محل درآمدهای مالیاتی و ۲۲۳/۱ هزار میلیارد ریال از محل سایر درآمدهای دولت حاصل شد.

پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) در سال ۱۳۹۲ به ۱۱۹۷/۶ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۳۴/۶ درصد رشد و در مقایسه با رقم اصلاحیه بودجه مصوب از ۹۹/۳ درصد تحقق برخوردار بود. بدین ترتیب، براساس عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۹۲، تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت ۴۸۰/۳ هزار میلیارد ریال کسری داشت.

در سال ۱۳۹۲، دریافتی‌های دولت از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شامل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی و منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول

۶۱۲/۱ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب ۹۵/۳ درصد تحقق و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴۲/۸ درصد افزایش داشت. در این سال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) ۲۲۰/۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴۴/۶ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۵۷ درصد تحقق داشت. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۲ معادل ۳۹۱/۹ هزار میلیارد ریال مزاد داشت.

جدول ۱۱-۲- وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی)

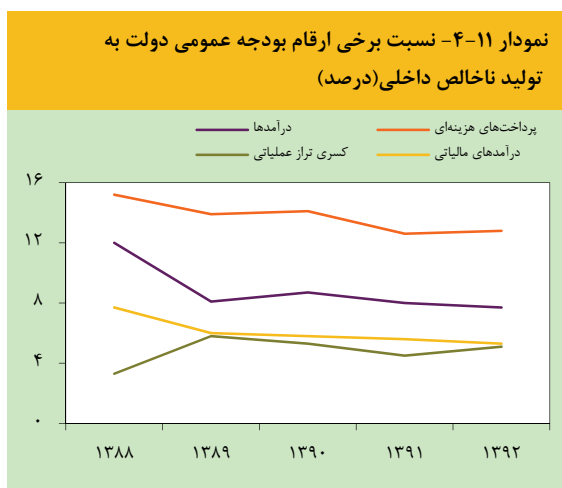
تغییر (درصد)	سال			(هزار میلیارد ریال)
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
				درآمدها
۲۶/۳	۴/۴	۷۱۷/۴	۵۶۸/۲	درآمدهای مالیاتی
۲۵/۱	۹/۹	۴۹۴/۲	۳۹۵/۲	سایر درآمدها
۲۹/۰	-۶/۵	۲۲۳/۱	۱۷۳/۰	پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)
۳۴/۶	۱/۴	۱۱۹۷/۶	۸۹۰/۰	تراز عملیاتی
۴۹/۲	-۳/۴	-۴۸۰/۳	-۳۲۱/۸	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۴۲/۸	-۲۴/۸	۶۱۲/۱	۴۲۸/۵	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)
۴۴/۶	-۴۷/۳	۲۲۰/۲	۱۵۲/۳	خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۴۱/۹	-۱/۷	۲۹۱/۹	۲۷۶/۲	تراز عملیاتی و سرمایه‌ای
۹۴/۰	-۱۳/۰	-۸۸/۴	-۴۵/۵	

نسبت به تولید ناخالص داخلی

تغییر (واحد درصد)	درصد			
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
				درآمدها
-۰/۳	-۰/۷	۷/۷	۸/۰	درآمدهای مالیاتی
-۰/۳	-۰/۲	۵/۳	۵/۶	سایر درآمدها
-۰/۱	-۰/۵	۲/۴	۲/۴	پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)
۰/۳	-۱/۵	۱۲/۸	۱۲/۶	تراز عملیاتی
-۰/۶	۰/۸	-۵/۱	-۴/۵	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۰/۵	-۳/۱	۶/۶	۶/۰	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)
۰/۲	-۲/۵	۲/۴	۲/۱	خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۰/۳	-۰/۶	۴/۲	۳/۹	تراز عملیاتی و سرمایه‌ای
-۰/۳	۰/۲	-۰/۹	-۰/۶	

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

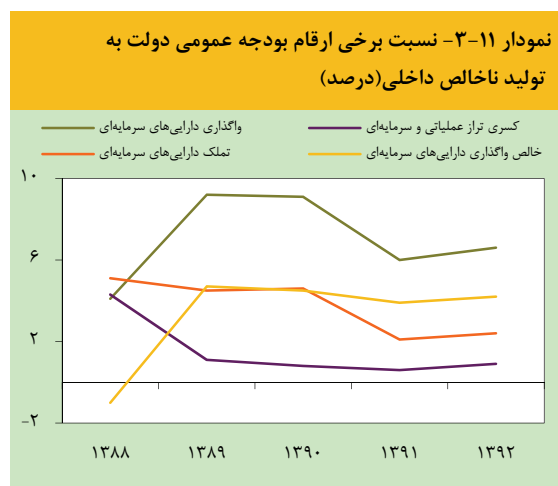
داشت. از مجموع درآمدهای مالیاتی، ۲۷۷/۹ هزار میلیارد ریال (۵۶/۲ درصد) از محل مالیات‌های مستقیم و ۲۱۶/۴ هزار میلیارد ریال (۴۳/۸ درصد) از محل مالیات‌های غیر مستقیم وصول گردید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۱۱/۹ و ۴۷/۳ درصد افزایش و در مقایسه با ارقام مصوب اصلاحیه بودجه به ترتیب ۸۳/۶ و ۹۶/۶ درصد تحقق یافت. سهم مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم از کل درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۳۹۱ نیز به ترتیب ۶۲/۸ و ۳۷/۲ درصد بود.

تحقق درآمد مالیات‌های مستقیم نسبت به منابع مصوب از ۹۱/۵ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۸۳/۶ درصد در سال ۱۳۹۲ کاهش یافت.

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیات‌های مستقیم، وصولی مالیات اشخاص حقوقی (شامل اشخاص حقوقی دولتی و غیر دولتی) معادل ۱۸۰/۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۶/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب اصلاحیه بودجه ۷۸/۲ درصد تحقق داشت. در سال مذکور، مالیات اشخاص حقوقی دولتی به میزان ۶۹/۸ درصد و مالیات اشخاص حقوقی غیر دولتی به میزان ۸۲/۹ درصد تحقق داشت. مالیات اشخاص حقوقی دولتی سهم ۱۱/۷ درصدی و مالیات اشخاص حقوقی غیر دولتی سهمی معادل ۲۴/۷ درصد از کل مالیات‌های دولت را به خود اختصاص دادند. از علل عدم

با توجه به عملکرد درآمدها، پرداخت‌های هزینه‌ای، واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) در سال ۱۳۹۲ با ۸۸/۴ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۹۴ درصد افزایش داشت. رقم مذکور در مقایسه با مصوب بودجه ۶۹ درصد تحقق یافت. در سال مورد بررسی، واگذاری دارایی‌های مالی معادل ۱۴۷/۳ هزار میلیارد ریال و تملک دارایی‌های مالی معادل ۵۹/۰ هزار میلیارد ریال بود و در نتیجه، خالص واگذاری دارایی‌های مالی با ۸۸/۴ هزار میلیارد ریال مازاد مواجه شد و کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای از این محل تامین مالی شد.

۱۱-۲- درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای

۱۱-۲-۱- درآمدهای مالیاتی

در سال ۱۳۹۲، درآمدهای مالیاتی دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم مبلغ ۴۹۴/۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۵/۱ درصد افزایش داشت^(۱). درآمدهای مذکور در سال ۱۳۹۲ در مقایسه با رقم مصوب بودجه اصلاحیه معادل ۱۱/۲ درصد عدم تحقق

۱- در بخش مالیات بر ارزش افزوده، با توجه به فراهم شدن بستر الکترونیکی برای دریافت اظهارنامه‌های مالیاتی مودیان از طریق اینترنت و پورتال سازمان، بخش عمده‌ای از اظهارنامه‌های مودیان در این منبع به صورت الکترونیکی دریافت می‌شود. در سال ۱۳۹۲، تعداد اظهارنامه‌های الکترونیکی مالیات بر ارزش افزوده ۳۹۷۱/۶ هزار فقره بود که نسبت به سال قبل ۴۰/۱ درصد رشد داشت.

درصدی مالیات بر واردات در سال ۱۳۹۲ ناشی از عدم تحقق ۱۹/۵ درصدی حقوق ورودی خودرو و سایر کالاها به میزان ۱۹/۳ هزار میلیارد ریال بود. علت عمده عدم تحقق مالیات بر واردات در سال ۱۳۹۲، شرایط ویژه تحریمی و سیاست مدیریت واردات بود که موجب کاهش ارزش دلاری واردات گمرکی نسبت به رقم سال ۱۳۹۱ به میزان ۷/۰ درصد گردید.

مالیات بر کالاها و خدمات در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۳۶/۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۹۲/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۱۱/۱ درصد مازاد تحقق داشت. علت عمده مازاد تحقق ردیف مزبور مازاد تحقق ردیف‌های مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی، مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل، مالیات بر فروش سیگار و عوارض خروج مسافر از مرزهای کشور در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال قبل بود. رشد ۹۲/۹ درصدی مالیات بر کالاها و خدمات در سال ۱۳۹۲ بیشتر ناشی از رشد ردیف‌های مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی نسبت به سال ۱۳۹۱ بود. در سال ۱۳۹۲، مالیات بر ارزش افزوده که سهمی معادل ۲۰/۹ درصد از کل مالیات‌های دولت را به خود اختصاص داده بود، نسبت به سال قبل ۹۰/۷ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۲ به میزان ۸/۴ درصد مازاد تحقق داشت.^(۱)

مالیات اشخاص حقوقی غیر دولتی، مالیات بر ارزش افزوده و حقوق ورودی خودرو و سایر کالاها به ترتیب بالاترین

تحقق درآمدهای این بخش، تحقق پایین مالیات اشخاص حقوقی اعم از دولتی، غیر دولتی و نهادهای می‌باشد که از دلایل آن علاوه بر فرار مالیاتی و بیش‌برآوردی ارقام مصوب، می‌توان به شرایط رکودی توأم با نوسان‌های ارزی، افزایش قابل توجه هزینه‌های تامین مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات ناشی از کاهش ارزش پول ملی و نیز موانع تولیدی عدیده ناشی از تشدید تحریم‌های اقتصادی اشاره کرد.

وصولی مالیات بر درآمد در سال ۱۳۹۲ معادل ۷۶/۱ هزار میلیارد ریال شامل مالیات حقوق (۴۹/۹ هزار میلیارد ریال)، مشاغل (۲۱/۳ هزار میلیارد ریال)، مستغلات (۳/۷ هزار میلیارد ریال) و سایر (۱/۱ هزار میلیارد ریال) بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۱/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۹۳/۲ درصد تحقق داشت. ۱۰/۱ درصد از درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۳۹۲، مالیات حقوق کارکنان بخش عمومی و خصوصی بود که نسبت به سال ۱۳۹۱ به میزان یک‌دهم واحد درصد افزایش یافت. در میان بندهای مالیات بر درآمد، مالیات مستغلات با ۱۰۹/۱ درصد و مالیات مشاغل با ۷۱/۳ درصد تحقق به ترتیب بیشترین و کمترین میزان تحقق را داشتند. همچنین در سال مورد بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقالات سرقفلی، حق تمبر و اوراق بهادار و سایر ۲۱/۸ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل ۳۷/۴ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۱۰۵/۶ درصد تحقق داشت. دلیل عمده مازاد تحقق ۵/۶ درصدی مالیات بر ثروت ناشی از مازاد تحقق همه بندهای مالیات بر ثروت بجز مالیات حق تمبر و اوراق بهادار می‌باشد.

در میان اجزای مالیات‌های غیر مستقیم، وصولی مالیات بر واردات مبلغ ۸۰/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵/۲ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب اصلاحی ۷۹/۱ درصد تحقق داشت. عدم تحقق ۲۰/۹

۱- براساس تبصره ۲ ماده ۱۱۷ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، نرخ مالیات و عوارض بر ارزش افزوده از سال اول برنامه (۱۳۹۰) سالانه به میزان یک درصد افزایش می‌یابد. بنابراین، نرخ مالیات و عوارض ارزش افزوده کالاها و خدمات عمومی از ۴ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۵ درصد در سال ۱۳۹۱ و ۶ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید. بدین ترتیب، در همه مبادلات اقتصادی (عرضه کالاها و ارائه خدمات عمومی) مالیات و عوارض ارزش افزوده به نرخ ۶ درصد (۳/۶ درصد مالیات و ۲/۴ درصد عوارض) در صورت حساب، اعمال و از خریداران دریافت گردید.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

درصد در سال ۱۳۹۰ به ۵/۶ درصد در سال ۱۳۹۱ و ۵/۳ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید.

سهم درآمدهای مالیاتی (بدون احتساب مالیات عملکرد نفت) از کل منابع بودجه عمومی دولت از ۳۰/۶ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۳۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۱ رسید. سپس این نسبت با ۳/۷ واحد درصد کاهش در سال ۱۳۹۲ به ۳۳/۵ درصد رسید.

سهم (۲۴/۷، ۲۰/۹ و ۱۶/۲ درصد) از کل درآمدهای مالیاتی دولت را به خود اختصاص دادند. سهم‌های مذکور از کل درآمدهای مالیاتی سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۲۶/۱، ۱۳/۷ و ۱۹/۲ درصد بود.

با توجه به عملکرد درآمدهای مالیاتی طی چند سال گذشته، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی از ۵/۸

کادر شماره ۲- معافیت مالیاتی در سال ۱۳۹۲

طبق بند ۴۹ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور، سقف معافیت مالیاتی موضوع ماده ۵۲ قانون برنامه پنجم توسعه کشور برای سال ۱۳۹۲، مبلغ ۱۰۰ میلیون ریال در سال تعیین می‌شود. نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده ۵ قانون محاسبات عمومی کشور در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به میزان ده درصد (۱۰٪) بود.

۱۱-۲-۲- سایر درآمدها

در سال ۱۳۹۲، سایر درآمدهای دولت شامل درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه ۲۲۳/۱ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۹/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه اصلاحی ۸۴/۰ درصد تحقق داشت.

در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به ۹۹/۱ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم سال قبل ۱/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب اصلاحیه بودجه ۵۰/۵ درصد عدم تحقق داشت. علت عمده عدم تحقق ۱۰۰/۹ هزار میلیارد ریالی درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، عدم تحقق ۵۵/۵ درصدی سود سهام شرکت‌های دولتی بود. عدم تحقق ۷۲/۴ هزار میلیارد ریالی ردیف مذکور ناشی از عدم تحقق ۵۴/۳ درصدی سود سهام ابرازی شرکت‌های دولتی، عدم تحقق ۹۸/۳ درصدی سود سهام شرکت‌های دولتی در حال واگذاری، عدم تحقق ۳۶/۵ درصدی سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی و

عدم تحقق ۵۷/۳ درصدی سود سهام شرکت‌های غیر دولتی دارای سهم دولت در سال ۱۳۹۲ بود.

در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات به ۴۶/۲ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل ۷۰/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب اصلاحی ۳۱/۲ درصد مازاد تحقق داشت. دلیل عمده مازاد تحقق ردیف مذکور، مازاد تحقق درآمد حاصل از خدمات بود که وزنی معادل ۲۰/۴ درصد از کل سایر درآمدها را به خود اختصاص داده است. درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات در سال ۱۳۹۲ به ۱۷/۹ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از ۵۲/۱ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب اصلاحیه بودجه از ۴۴/۱ درصد مازاد تحقق برخوردار بود. درآمدهای متفرقه نیز به ۵۹/۹ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به سال قبل ۶۴/۳ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب اصلاحیه بودجه ۲۳۳/۷ درصد مازاد تحقق داشت. علت عمده مازاد تحقق ۴۲/۰ هزار میلیارد ریالی درآمدهای متفرقه که وزنی معادل ۲۶/۹ درصد از کل سایر درآمدهای دولت را به خود اختصاص داده است، تحقق

فصل ۱۱ بودجه و برنامه‌های مالی دولت

ریالی ردیف «هدفمندی‌سازی یارانه‌ها (تسویه علی‌الحساب دریافتی سال ۱۳۹۰)» بوده است.

۳۲/۶ هزار میلیارد ریالی ردیف مابه‌التفاوت نرخ فروش ارز حاصل از فروش نفت خام و میعانات گازی و تحقق ۱۰/۵ هزار میلیارد

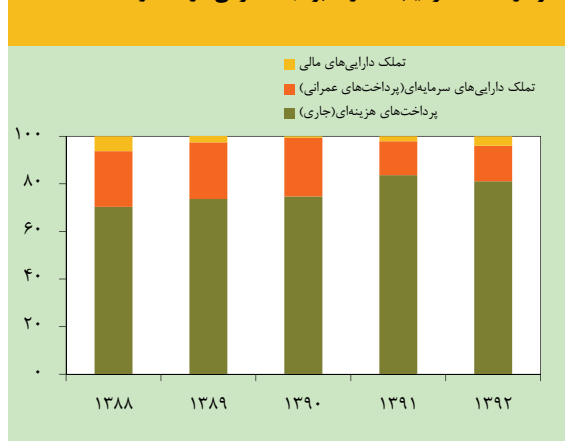
جدول ۱۱-۳- منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰
درآمدها						
۴۸/۶	۵۳/۴	۲۶/۳	۴/۴	۷۱۷/۴	۵۶۸/۲	۵۴۴/۵
درآمدهای مالیاتی						
۳۳/۵	۳۷/۱	۲۵/۱	۹/۹	۴۹۴/۲	۳۹۵/۲	۳۵۹/۵
سایر درآمدها						
۱۵/۱	۱۶/۳	۲۹/۰	-۶/۵	۲۲۳/۱	۱۷۳/۰	۱۸۵/۲
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای						
۴۱/۴	۴۰/۲	۴۲/۸	-۲۴/۸	۶۱۲/۱	۴۲۸/۵	۵۶۹/۹
واگذاری دارایی‌های مالی						
۱۰/۰	۶/۴	۱۱۷/۶	۱۱/۱	۱۴۷/۳	۶۷/۷	۶۰/۹
جمع						
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۸/۷	-۹/۴	۱۴۷۶/۸	۱۰۶۴/۴	۱۱۷۵/۳

هدفمندی‌سازی یارانه‌ها (بخش تولید) و مبلغ ۵۰ هزار میلیارد ریال به منظور اجرای بند (ب) ماده ۳۴ قانون برنامه پنجم توسعه (حوزه سلامت). بنابراین در قانون بودجه سال ۱۳۹۲، ردیف مربوط به هدفمندی‌سازی یارانه‌ها در بودجه عمومی دولت وجود نداشت.

طبق بند ۸۰ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲، درآمد حاصل از اجرای قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها در سال مذکور، مبلغ ۵۰۰ هزار میلیارد ریال تعیین گردید. مبلغ ۳۸۸ هزار میلیارد ریال به صورت ماهانه و متوازن از محل اصلاح قیمت‌های مواد ۱ و ۳ قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ و مبلغ ۱۱۲ هزار میلیارد ریال از محل یارانه نان، برق و سایر کالاها و خدمات مندرج در قانون بودجه تامین گردید. مطابق تبصره ۱، در اجرای این بند از قانون بودجه، اختصاص و پرداخت هرگونه وجهی برای اجرای قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها، غیر از وجوه حاصل از محل اصلاح قیمت حامل‌های انرژی و سایر کالاها و خدمات موضوع قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها و یارانه‌های موضوع این قانون، ممنوع است. همچنین طبق تبصره ۲ بند قانونی مذکور، رقم درآمدی حاصل از اجرای قانون برای دوازده ماه است و باید از ارقام هزینه‌ای به طور ماهانه یک‌دوازدهم تخصیص داده شده و هزینه شود و جابه‌جایی ردیف‌ها ممنوع می‌باشد.

نمودار ۱۱-۵- ترکیب مصارف بودجه عمومی دولت (درصد)

در سال ۱۳۹۲، سهم هریک از ردیف‌های درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه از کل سایر درآمدها به ترتیب ۴۴/۴، ۲۰/۷، ۸/۰ و ۲۶/۹ درصد بود.

منابع مندرج در بند ۸۰ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲ به صورت زیر هزینه می‌شود: تا مبلغ ۴۱۰ هزار میلیارد ریال به منظور اجرای ماده ۷ قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها، مبلغ ۴۰ هزار میلیارد ریال به منظور اجرای مواد ۸ و ۱۱ قانون

مصوبه قبلی خود^(۳) در خصوص ضریب حقوق کارمندان و بازنشستگان دولتی، میزان افزایش حقوق کارکنان و مستمری‌بگیران را برای سال ۱۳۹۲ به میزان ۲۵ درصد تعیین کرد. بدین ترتیب، براساس اصلاحات بند ۲ مصوبه مذکور، ضریب حقوق شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۰۰۶ ریال در سال ۱۳۹۲ تعیین شد. ضریب حقوق شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری در سال ۱۳۹۱ به میزان ۸۰۵ ریال بود. براساس مصوبه اصلاحی، حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر (شاغلان) موضوع تبصره ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری برای کارمندان دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون و سایر مشمولان ماده مذکور به استثنای مشمولان بند ۸ این تصویب‌نامه در سال ۱۳۹۲ به میزان ۴/۹ میلیون ریال و حداکثر حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر این قبیل کارمندان هفت برابر حداقل حقوق مذکور در این بند تعیین می‌شود. همچنین، حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی به میزان ۴/۹ میلیون ریال تعیین می‌شود.

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی، مجموع یارانه پرداختی کالاهای اساسی در سال ۱۳۹۲ با ۴۴/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۶۴/۶ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مذکور، نسبت یارانه پرداختی دولت به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری به ۱/۸ درصد رسید که در مقایسه با نسبت مشابه سال قبل (۱/۶ درصد)، ۰/۲ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. افزایش عملکرد اعتبارات یارانه‌ها در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۱ عمدتاً به دلیل افزایش اعتبار یارانه انرژی از ۴۳/۵ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۱ به ۵۷/۴ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۲ و نیز اضافه شدن ردیفی تحت عنوان «ما به‌التفاوت نرخ ارز واردات کالاهای اساسی و نهاده‌های کشاورزی» با اعتباری معادل ۲۵۵/۰ هزار میلیارد ریال است.

در سال ۱۳۹۲، پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت^(۱) (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) معادل ۱۱۹۷/۶ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳۴/۶ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب اصلاحی ۹۹/۳ درصد تحقق داشت. پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۹۱ نسبت به سال قبل به میزان ۱/۴ درصد رشد داشت. سهم پرداخت‌های هزینه‌ای دولت از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۲ معادل ۸۴/۵ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل (سهم ۸۵/۴ درصد) به میزان ۰/۹ واحد درصد کاهش یافت.

از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال مورد بررسی، ۱۱۴۹/۱ هزار میلیارد ریال (۹۵/۹ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای ملی شامل پرداخت‌های ردیف‌های درآمد- هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی، پرداخت اعتبارات ابلاغی (ردیف‌ها و تبصره‌ها)، یارانه کالاهای اساسی، حقوق کارکنان و سایر موارد و ۴۸/۵ هزار میلیارد ریال (۴/۱ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای استانی بود. در سال ۱۳۹۲، رشد پرداخت‌های هزینه‌ای ملی و استانی در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۳۵/۴ و ۱۸/۱ درصد بود.

در سال مورد بررسی، در مجموع مبلغ ۴۳۸/۶ هزار میلیارد ریال (حدود ۳۶/۶ درصد از کل پرداخت‌های هزینه‌ای) بابت حقوق و مزایای مستمر کارکنان رسمی و پیمانی پرداخت شد^(۲). هیات وزیران به استناد ماده ۵۰ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه و ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری، با اصلاح

۱- شامل پرداخت‌های خزانه بابت اعتبارات هزینه‌ای (جاری) دستگاه‌های مرکزی و محلی (استانی)، حقوق و مزایای مستمر کارکنان رسمی و پیمانی دستگاه‌های اجرایی و ردیف‌های متفرقه جداول قانون بودجه سال ۱۳۹۲ می‌باشد.
۲- طبق تبصره ماده ۶۴ و ماده ۱۲۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، دولت موظف است ضریب ریالی سالانه حقوق را با توجه به شاخص هزینه زندگی و حداقل به اندازه نرخ تورم در قانون بودجه سالانه پیش‌بینی کرده و به تصویب مجلس شورای اسلامی برساند.

۳- تصویب‌نامه شماره ۲۶۲۷۵۷/ت/۴۹۰۴۰-هـ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۹ هیات وزیران

یارانه کالاهای اساسی، ۸/۸ هزار میلیارد ریال (۵/۴ درصد) بابت یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی، ۲/۹ هزار میلیارد ریال (۱/۷ درصد) بابت مابه‌التفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده فروش، ۱/۲ هزار میلیارد ریال (۰/۷ درصد) بابت یارانه شیر و ۴/۷ هزار میلیارد ریال (۲/۹ درصد) بابت یارانه سایر کالاها اختصاص یافت.

از مجموع یارانه ۱۶۴/۶ هزار میلیارد ریالی پرداختی در سال مورد بررسی، ۵۷/۴ هزار میلیارد ریال بابت یارانه برق^(۱) (۳۴/۹ درصد)، ۴۱/۳ هزار میلیارد ریال (۲۵/۱ درصد) بابت یارانه نقدی نان، ۲۵/۵ هزار میلیارد ریال (۱۵/۵ درصد) بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز واردات کالاهای اساسی و نهاده‌های کشاورزی، ۲۲/۸ هزار میلیارد ریال (۱۳/۹ درصد) بابت

کادر شماره ۳- بند ۱۲۲ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲

مطابق بند ۱۲۲ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۲، هیات وزیران موظف شد سقف افزایش حقوق و مزایا و سایر پرداختی‌های نقدی و غیر نقدی شرکت‌های دولتی، موسسات انتفاعی وابسته به دولت، نهادها و موسسات عمومی غیر دولتی، بانک‌ها و بیمه‌ها موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری به کارکنان و مدیران خود را تعیین کند. از ابتدای سال، اجرای بودجه شرکت‌های مذکور در سقف یاد شده امکان‌پذیر است. در اصلاحیه بودجه سال ۱۳۹۲ عناوین مذکور، افزایش پرداخت نقدی و غیر نقدی از قبیل حقوق و مزایا، پاداش تحت هر عنوان، عیدی و نظایر آن و همچنین کمک‌های نقدی و غیر نقدی به کارکنان و مدیران و اعضای هیات مدیره نهادها و موسسات عمومی غیر دولتی و شرکت‌های دولتی و شرکت‌هایی که شمول قانون در مورد آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، علاوه بر پرداخت‌های قانونی منظور شده در بودجه مصوب سال ۱۳۹۲ شرکت‌های مزبور ممنوع است.

۱۱-۲-۴- تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

با رقم مشابه سال قبل ۴۲/۸ درصد افزایش داشت. از کل رقم مذکور، معادل ۹۹/۶ درصد (۶۰۹/۴ هزار میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های آن و معادل ۰/۴ درصد (۲/۷ هزار میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول بود. رقم عملکرد واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۲ نسبت به رقم مصوب بودجه اصلاحی ۴/۷ درصد عدم تحقق داشت. عدم تحقق ۴/۳ درصدی منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی ناشی از عدم تحقق ۳۰/۸ درصدی منابع حاصل از ارزش نفت خام و عدم تحقق ۳۲/۱ درصدی ردیف ۲ درصد فروش نفت خام برای مناطق نفت‌خیز و محروم بود^(۲). در

در سال ۱۳۹۲، عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای (بدون احتساب درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب معادل ۷۱۷/۴ و ۱۱۹۷/۶ هزار میلیارد ریال بود. به این ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی ۴۸۰/۳ هزار میلیارد ریال کسری داشت که نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال قبل ۴۹/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. رقم مذکور ۲۵/۱ درصد بیشتر از رقم پیش‌بینی شده در اصلاحیه بودجه مصوب بود.

۱۱-۳- واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

در سال ۱۳۹۲، مبلغ ۶۱۲/۱ هزار میلیارد ریال از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به خزانه واریز شد که در مقایسه

۲- مطابق ماده ۱۳۲ برنامه پنجم توسعه، دولت مکلف گردید ۲ درصد از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی را به ترتیب یک‌سوم به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز و دوسوم به شهرستان‌ها و مناطق کمتر توسعه‌یافته جهت اجرای برنامه‌های عمرانی در قالب بودجه‌های سنواتی اختصاص دهد.

۱- موضوع ردیف ۵۲۰۰۱۲ جدول شماره ۹ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

در سال ۱۳۹۲، براساس حکم ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده ۱۲ قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور، مبلغ ۱۶/۸ هزار میلیارد ریال بابت حوادث غیر مترقبه به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط پرداخت شد که نسبت به رقم مشابه سال قبل ۸/۰ درصد افزایش یافت.

در سال ۱۳۹۲، سهم پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مجموع پرداخت‌های دولت به ترتیب حدود ۸۱/۱ و ۱۴/۹ درصد بود. نسبت‌های مزبور در سال ۱۳۹۱ به ترتیب معادل ۸۳/۶ و ۱۴/۳ درصد بود.

در سال ۱۳۹۲، با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که به ترتیب معادل ۶۱۲/۱ و ۲۲۰/۲ هزار میلیارد ریال بود، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با ۳۹۱/۹ هزار میلیارد ریال مازاد مواجه گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴۱/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه اصلاحی ۵۳/۲ درصد مازاد تحقق داشت.

سال ۱۳۹۲، منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول با ۵۲/۸ درصد عدم تحقق مواجه بود. رقم عملکرد منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال قبل به میزان ۴۳/۲ درصد افزایش و منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول ۱۱ درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۹۲، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۴۴/۶ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب ۴۳ درصد عدم تحقق داشت. از مجموع پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۱۹۲/۸ هزار میلیارد ریال (۸۷/۶ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و ۲۷/۴ هزار میلیارد ریال (۱۲/۴ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی بود. نسبت عملکرد هریک از ردیف‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی به کل رقم تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۸۵/۹ و ۱۴/۱ درصد بود.

جدول ۱۱-۴- مصارف بودجه عمومی دولت (به‌استثنای درآمدها و هزینه‌های اختصاصی) (هزار میلیارد ریال)

سهم (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۸۱/۱	۸۳/۶	۳۴/۶	۱/۴	۱۱۹۷/۶	۸۹۰/۰	۸۷۷/۷	پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)
۱۴/۹	۱۴/۳	۴۴/۶	-۴۷/۳	۲۲۰/۲	۱۵۲/۳	۲۸۹/۰	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۴/۰	۲/۱	۱۶۶/۲	۱۵۸/۱	۵۹/۰	۲۲/۲	۸/۶	تملک دارایی‌های مالی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۸/۷	-۹/۴	۱۴۷۶/۸	۱۰۶۴/۴	۱۱۷۵/۳	جمع

۱۱-۴- واگذاری و تملک دارایی‌های مالی

در سال ۱۳۹۲، واگذاری دارایی‌های مالی شامل استفاده از منابع خارجی و داخلی مبلغ ۱۴۷/۳ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۱۷/۶ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب اصلاحی ۴۱/۰ درصد عدم تحقق داشت. عدم تحقق مذکور عمدتاً ناشی از عدم تحقق ۴۳/۵ درصدی وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی، عدم تحقق ۷۸/۱ درصدی منابع حاصل از اصل وام‌های داخلی و عدم تحقق ۳۶/۰ درصدی استفاده از منابع خارجی بوده است. در سال مورد

۱۱-۳-۱- تراز عملیاتی و سرمایه‌ای بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۹۲، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با ۸۸/۴ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد که در مقایسه با رقم کسری سال قبل به میزان ۴۵/۵ هزار میلیارد ریال، حدود ۹۴/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه اصلاحی ۶۹/۰ درصد تحقق داشت. کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. در سال ۱۳۹۲، نسبت کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای دولت به تولید ناخالص داخلی معادل ۰/۹ درصد بود. این نسبت در سال قبل به میزان ۰/۶ درصد بود.

در سال ۱۳۹۲، تملک دارایی‌های مالی مبلغ ۵۹/۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۱۶۶/۲ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب اصلاحی ۴۸/۵ درصد تحقق داشت. موجودی حساب منابع بودجه عمومی دولت در پایان سال ۱۳۹۲ عملکرد نداشت.

۱۱-۴-۱- خالص واگذاری دارایی‌های مالی

با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های مالی به ترتیب به میزان ۱۴۷/۳ و ۵۹/۰ هزار میلیارد ریال، خالص واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۳۹۲ مبلغ ۸۸/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۹۴/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه اصلاحی ۶۹/۰ درصد تحقق داشت. رقم مزبور برای تامین کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده شد.

بررسی، معادل ۹۹/۰ درصد از مجموع واگذاری دارایی‌های مالی از محل منابع داخلی و ۱/۰ درصد از محل منابع خارجی صورت گرفت. نسبت‌های مذکور در سال قبل به ترتیب ۹۸/۳ و ۱/۷ درصد بود.

مجموع استفاده از منابع داخلی از ۶۶/۶ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۱ با ۱۱۹/۰ درصد افزایش به ۱۴۵/۸ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۲ رسید.

طبق ارقام مصوب بودجه اصلاحی سال ۱۳۹۲، مبلغ ۲۰۲/۴ هزار میلیارد ریال وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی پیش‌بینی شده بود، اما عملکرد آن ۱۱۴/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۲۱/۶ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب اصلاحیه بودجه ۵۶/۵ درصد تحقق نشان می‌دهد.